

Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti

Təsdiq edirəm
Tədrisin təşkili və təlim
texnologiyaları üzrə prorektor v. i. e.

dos. Zaur Məmmədov
"12" "IX" 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050409 - "Mühasibat"

Fakültə: İqtisadiyyat və idarəetmə

Kafedra: Maliyyə idarəetməsi və audit

Fənnin adı: İdarəetmə uçotu (Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 19 may 2017- ci il 242 sayılı əmri ilə)

Fənn proqramı: ARTN-nin 28.01.2015-ci il tarixli, 91 sayılı əmri

I. Fənn haqqında məlumat:

Kodu: İPF – B12

Tədris ili: III-(2025/2026). Semestr I

Tədris yükü: Auditoriya saati – 30 saat (30 saat mühazirə)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 6 kredit

Auditoriya №

Saat

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: Tağızadə Səriyyə Cəfər qızı, B/m

Məsələhet günləri və saati: II gün saat 9⁰⁰-13⁰⁰.

E-mail ünvanı: sariyyataqizade@gmail.com

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Füzuli küç., 170-a

III. Təvsiyyə olunan dərslik, dərs və metodik vəsaitlər:

Əsas:

1. V. İsayev. Mühasibat uçotunun nəzəriyyəsi. Bakı, 2004.

2. Ə. Sadiqov. Mühasibat uçotu. I, II hiss. Bakı, 2002 (LDU – kitabxana).

3. Ş. Abdulov. Mühasibat (idarəetmə) uçotu. Dərslik. Bakı, 2006.

4. Ə. Sadiqov. Mühasibat uçotu. Dərslik, Bakı, 2011

Əlavə:

5. "Mühasibat uçotu" Qanunlar qaydalar və təlimatla. Bakı, 2008.

6. Ç. Yüzbaşev. İdarəetmə təhlili. Bakı, 2012.

7. Q. Rzayev. Beynəlxalq mühasibat uçotu standartları və maliyyə hesabatı. Bakı, 2004.

8. V. İsayev. Mühasibat uçotunun nəzəriyyəsi. Bakı, 2004.

9. Q. Rzayev. Mühasibat uçotu və audit. Dərslik. Bakı, 2008.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən İqtisadiyata giriş, Mikroiqtisadiyyat və Makroiqtisadiyyat fənnlərinin tədrisi vacibdir.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Azərbaycan milli iqtisadiyyatının bazar prinsipləri əsasında formalaşması, dünya ölkələri arasında yaranan iqtisadi əlaqələr idarəetmə uçotunu ölkə iqtisadiyyatının tənzimlənməsinin vacib məsələsinə çevirmişdir. «İdarəetmə uçotu» fənni bakalavr pilləsində iqtisadçı kadrların hazırlanması prosesində tədris olunan yeni fənlərdən biridir.

Bu fənnin tədrisində məqsəd gələcək iqtisadçılara idarəetmə uçotunun nəzəri və praktiki məsələləri, idarəetmə uçotunun təşkili, idarəetmə uçotu sistemləri, məsuliyyət mərkəzləri üzrə uçotun təşkili haqqında bilikləri öyrənməkdir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələr bilgi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar, məşğələ və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

İmtahan билетinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal-tələbə keçilmiş materialı dərinlən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir;
- 9 bal-tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir;
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal-tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir;

- 6 bal-tələbənin cavabı əsasən düzgündür;
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;
- 4 bal-tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal-tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 1-2 bal-tələbənin mövzudan qismən xəbəri var;
- 0 bal-suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur. Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	Əla	A
2.	81-90	Çox yaxşı	B
3.	71-80	Yaxşı	C
4.	61-70	Kafi	D
5.	51-60	Qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	Qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam – intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim mövzu planı: Mühazirə - 30 saat. Cəmi:-30 saat.

№	Keçirilən <u>mühazirə</u> , seminar, məşğələ, laboratoriya və sərbəst mövzuların məzmunu	Mühazirə	
		Saat	Tarix
	Mühazirə mövzuları		
1	Mövzu. İdarəetmə uçotunun mahiyyəti, təyinatı və xarakteristikası Plan: 1. İdarəetmə uçotunun mahiyyəti 2. İdarəetmə uçotunun məqsəd və vəzifələri 3. İdarəetmə uçotunun mühasibat uçotunun ümumi sistemindən ayrılmasının beynəlxalq təcrübəsi 4. Maliyyə uçotu və İdarəetmə uçotunun müqayisəli xarakteristikası 5. Menecerlərin fəaliyyətində idarəetmə uçotunun rolu Mənbə: [mühazirə materialları, 1-9]	2	
2	Mövzu. İdarəetmə uçotunun obyektləri, prinsipləri və quruluşu Plan: 1. İdarəetmə uçotunun predmeti və obyektləri 2. İdarəetmə uçotunun metod və üsulları 3. İdarəetmə uçotunun funksiyaları 4. İdarəetmə uçotunun prinsipləri 5. İdarəetmə uçotu sistemi, onun tərkibi və quruluşu Mənbə: [mühazirə materialları, 1-9]	2	
3	Mövzu. Müəssisənin informasiya sisteminə idarəetmə uçotunun yeri Plan: 1. İqtisadi informasiyanın mahiyyəti və yerləri 2. Müəssisənin maliyyəsinin idarə olunmasında idarəetmə uçotunun rolu 3. Müəssisənin idarə olunmasında mühasib-analitiklərin rolu 4. İdarəetmə uçotunda informasiyanın formalaşması 5. Daxili informasiya istifadəçiləri və daxili hesabatlılıq Mənbə: [mühazirə materialları, 1-9]	2	
4	Mövzu. İdarəetmə sisteminə xərclər və onların təsnifatı Plan: 1. Xərclər anlayışı və onların təsnifatının məqsədləri 2. Material ehtiyatlarının yaradılması üzrə məsrəflərin təsnifatı və tərkibi 3. İstehsal məsrəflərinin ümumi təsnifatı 4. Maliyyə satış fəaliyyətinin nəticələrini xarakterizə edən xərclərin tərkibi 5. Təşkilati xərclərlə bağlı xərclərin təsnifatı və tərkibi 6. İnvestisiya fəaliyyəti ilə bağlı xərclərin təsnifatı və tərkibi Mənbə: [mühazirə materialları, 1-9]	2	

5	Mövzu. Xərclərin məqsədlər üzrə uçotu və bölüşdürülməsi Plan: 1. Əsas və köməkçi istehsalatda xərclərin obyektləri, uçotu və bölüşdürülməsi 2. Məsreflərin uçotunun tarixi inkişafı 3. Maya dəyərinin müəyyənləşdirilməsi və mənfəətin qiymətləndirilməsi məqsədilə xərclərin təsnifatı 4. Ehtiyatların dəyərinin qiymətləndirilməsi məqsədilə xərclərin təsnifatı 5. Qərarların qəbulu və planlaşdırma məqsədilə məsreflərin qruplaşdırılması 6. Nəzarət və tənzimləmə prosesinin həyata keçirilməsi məqsədilə məsreflərin ümumiləşdirilməsi Mənbə: [mühazirə materialları, 1-9]	2	
6	Mövzu. İdarəetmə uçotunun təşkilatı sistemləri Plan: 1. İstehsalın təşkili xüsusiyyətləri və onların idarəetmə uçotunun qurulmasına təsiri 2. Müəssisədə məsreflər, məsuliyyətlik və rentabellik üzrə mərkəzlərin formalaşdırılması 3. Material məsreflərinin uçotu 4. İşçi qüvvəsi üzrə məsreflərin uçotu 5. Əlavə (üstəlik) xərclərin uçotu və bölüşdürülməsi Mənbə: [mühazirə materialları, 1-9]	2	
7	Mövzu. Məhsulun maya dəyərinin kalkulyasiya edilməsi sistemləri Plan: 1. Məhsulun maya dəyəri: tərkibi və növləri 2. Məhsulun maya dəyərinin kalkulyasiyasının istehsalın idarə olunmasında rolu 3. Maya dəyərinin kalkulyasiya prinsipləri 4. Kalkulyasiya onun obyektləri və metodları 5. Məhsulun maya dəyərinin prosesli metod ilə kalkulyasiyalandırılması 6. Məhsulun maya dəyərinin mərhələli metod ilə kalkulyasiyalandırılması 7. Məhsulun maya dəyərinin sifariş metodu ilə kalkulyasiyalandırılması Mənbə: [mühazirə materialları, 1-9]	2	
8	Mövzu. Perspektiv kalkulyasiyalandırma metodları Plan: 1. Direkt-kosting sistemi üzrə maya dəyərinin hesablanması 2. Direkt-kosting sisteminə xərclərin və nəticələrin əks etdirilməsi 3. Dəyər kalkulyasiyalandırma sistemlərinin müqayisəsi 4. Müəssisənin uçot siyasəti və Direkt costing sistemi 5. Perspektiv kalkulyasiyalandırma sistemlərinin tətbiqi imkanları Mənbə: [mühazirə materialları, 1-9]	2	
9	Mövzu. İstehsal və tam maya dəyərinin kalkulyasiyası Plan: 1. İstehsal maya dəyəri və onun formalaşması 2. Tam maya dəyəri və onun formalaşması 3. Məhsulun maya dəyərinin tərkibində birbaşa məsreflərin uçotu 4. Məhsulun maya dəyərinin tərkibində dolayı məsreflərin uçotu 5. Satışla bağlı xərclər və onların uçotu Mənbə: [mühazirə materialları, 1-9]	2	
10	Mövzu. Xərclərin uçotunun normativ və faktiki metodları Plan: 1. Normativ və faktiki maya dəyərinin ümumi xarakteristikası 2. Normativlərin növləri və təyin olunması 3. Xərclərin uçotunun normativ metodu və normativ maya dəyərinin kalkulyasiyası 4. Normativ kalkulyasiyanın üstün və çatışmayan cəhətləri 5. Faktiki xərclərin uçotu və faktiki maya dəyərinin kalkulyasiyası Mənbə: [mühazirə materialları, 1-9]	2	
11	Mövzu. İdarəetmə uçotu və qərarların qəbulu Plan: 1. İdarəetmə qərarlarının mahiyyəti və təsnifatı 2. Qərarların hazırlanması və qəbul edilməsi prosesi 3. Qərarların hazırlanması metodları 4. Qiymətkoyma üzrə qərarların qəbulu 5. Yeni məhsulun istehsalı üzrə qərarların qəbulu Mənbə: [mühazirə materialları, 1-9]	2	

12	Mövzu. İdarəetmə uçotunda maliyyə büdcənin planlaşdırılmasının təşkili Plan: 1. İdarəetmə uçotunda planlaşdırma nəzarət vasitəsi kimi 2. Müəssisə fəaliyyətində maliyyə büdcə planlaşdırmanın rolu 3. Maliyyə büdcənin məqsədi və onun idarəetmə uçotunda əhəmiyyəti 4. Maliyyə büdcənin tərtibi və məsuliyyət mərkəzləri üzərində nəzarət 5. Büdcələşdirmənin metodları Mənbə: [mühazirə materialları, 1-9]	2	
13	Mövzu. İdarəetmə uçotunda məsuliyyət mərkəzləri üzrə fəaliyyətin nəticələrinin qiymətləndirilməsi və transfert qiymətlər Plan: 1. Məsuliyyət mərkəzləri üzrə hesabatların mahiyyəti 2. Məsuliyyət mərkəzləri üzrə istehsal xərclərinin hesabı 3. Daxili hesabat - məsuliyyət mərkəzlərinin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi meyarı kimi 4. Transfert qiymətlər və onların mahiyyəti 5. Transfert qiymətlərin forma və növləri Mənbə: [mühazirə materialları, 1-9]	2	
14	Mövzu. İdarəetmə uçotunun təşkili əsasları və uçot sistemində davranış aspektləri Plan: 1. Müəssisədə idarəetmə uçotunun təşkilinin ümumi əsasları 2. Məsuliyyət mərkəzləri üzrə uçotun təşkili 3. İdarəetmə uçotunda hesablar planının tərtibi xüsusiyyətləri 4. İdarəetmə uçotunda uçot siyasətinin təşkilati-texniki və metodik aspektləri 5. Uçot sistemində davranış aspektləri Mənbə: [mühazirə materialları, 1-9]	2	
15	Mövzu. İnvestisiya qoyuluşlarına dair qərarların qəbulu və zərərsizlik səviyyəsinin təhlili Plan: 1. Müəssisənin investisiya fəaliyyəti 2. İnvestisiya qərarları (layihələri) üzrə qərarların qəbulu 3. Zərərsizlik səviyyəsinin təhlili 4. Relevant xərclər və fayda qərarların qəbulu 5. Məhdudlaşdırıcı faktorların qərarların qəbuluna təsiri 6. Qeyri müəyyənlik və risk şəraitində qərarların qəbulu Mənbə: [mühazirə materialları, 1-9]	2	
X	Cəmi:	30	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar: İdarəetmə uçotu fənninin mənimsənilməsi tələbəyə məhsul istehsalına çəkilən məsrəflərin uçotunun mahiyyəti, məsrəflərin qiymətləndirilməsi metodları, maya dəyərinin kalkulyasiyası sistemləri, məsrəflərin qruplaşdırılması, idarəetmə qərarlarının qəbulu, planlaşdırma, nəzarət və bölmələrin fəaliyyətinin nəticələrinin qiymətləndirilməsi, idarəetmə uçotunun təşkili əsasları, idarəetmə uçotunda davranış aspektləri və s. bu kimi məsələlərin öyrədilməsini zəruri edir.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- İdarəetmə uçotunun digər uçot növləri ilə müqayisəli təhlilini aparmağı bacarır;
- İdarəetmə uçotunun metod və üsullarını dərk edir;
- Müəssisənin maliyyəsinin idarə olunmasında idarəetmə uçotunun rolunu dərk edir;
- Xərclərin təsnifatını aparmağı bacarır;
- Məhsulun maya dəyərinin kalkulyasiya edilməsini bacarır və s.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV: Kollektiv sualları:

I kollektiv sualları

1. İdarəetmə uçotunun məqsəd və vəzifələri
2. Maliyyə uçotu və idarəetmə uçotunun müqayisəli xarakteristikası
3. Məncərlərin fəaliyyətində idarəetmə uçotunun rolu
4. İdarəetmə uçotunun predmeti və obyektləri
5. İdarəetmə uçotunun metod və üsulları
6. İdarəetmə uçotunun funksiyaları
7. İdarəetmə uçotunun prinsipləri
8. İqtisadi informasiyanın mahiyyəti və yerləri
9. Müəssisənin idarə olunmasında mühasib-analitiklərin rolu
10. İdarəetmə uçotunda informasiyanın formalaşması
11. Xərclər anlayışı və onların təsnifatının məqsədləri
12. İstehsal məsrəflərinin ümumi təsnifatı

13. Təşkilati xərclərlə bağlı xərclərin təsnifatı və tərkibi
14. Qərarların qəbulu və planlaşdırma məqsədilə məsrəflərin qruplaşdırılması
15. Nəzarət və tənzimləmə prosesinin həyata keçirilməsi məqsədilə məsrəflərin ümumiləşdirilməsi

II kollektiv sualları

1. Məhsulun maya dəyəri: tərkibi və növləri
2. Kalkulyasiya onun obyektləri və metodları
3. Direkt-kosting sisteminə xərclərin və nəticələrin əks etdirilməsi
4. İstehsal maya dəyəri və onun formalaşması
5. Tam maya dəyəri və onun formalaşması
6. Məhsulun maya dəyərinin tərkibində birbaşa məsrəflərin uçotu
7. Məhsulun maya dəyərinin tərkibində dolayı məsrəflərin uçotu
8. Satışla bağlı xərclər və onların uçotu
9. Normativ və faktiki maya dəyərinin ümumi xarakteristikası
10. Normativlərin növləri və təyin olunması
11. Xərclərin uçotunun normativ metodu və normativ maya dəyərinin kalkulyasiyası
12. Faktiki xərclərin uçotu və faktiki maya dəyərinin kalkulyasiyası
13. İdarəetmə qərarlarının mahiyyəti və təsnifatı
14. Qərarların hazırlanması və qəbul edilməsi prosesi
15. Qərarların hazırlanması metodları

XV. Fənn üzrə imtahan sualları:

1. İdarəetmə uçotunun mahiyyəti
2. İdarəetmə uçotunun məqsəd və vəzifələri
3. İdarəetmə uçotunun mühasibat uçotunun ümumi sistemindən ayrılmasının beynəlxalq təcrübəsi
4. Maliyyə uçotu və İdarəetmə uçotunun müqayisəli xarakteristikası
5. Menecerlərin fəaliyyətində idarəetmə uçotunun rolu
6. İdarəetmə uçotunun predmeti və obyektləri
7. İdarəetmə uçotunun metod və üsulları
8. İdarəetmə uçotunun funksiyaları
9. İdarəetmə uçotunun prinsipləri
10. İdarəetmə uçotu sistemi, onun tərkibi və quruluşu
11. İqtisadi informasiyanın mahiyyəti və yerləri
12. Müəssisənin idarə olunmasında mühasib-analitiklərin rolu
13. İdarəetmə uçotunda informasiyanın formalaşması
14. Xərclər anlayışı və onların təsnifatının məqsədləri
15. Material ehtiyatlarının yaradılması üzrə məsrəflərin təsnifatı və tərkibi
16. İstehsal məsrəflərinin ümumi təsnifatı
17. Maliyyə satış fəaliyyətinin nəticələrini xarakterizə edən xərclərin tərkibi
18. Təşkilati xərclərlə bağlı xərclərin təsnifatı və tərkibi
19. Qərarların qəbulu və planlaşdırma məqsədilə məsrəflərin qruplaşdırılması
20. Nəzarət və tənzimləmə prosesinin həyata keçirilməsi məqsədilə məsrəflərin ümumiləşdirilməsi
21. Material məsrəflərinin uçotu
22. Direkt-kosting sistemi üzrə maya dəyərinin hesablanması
23. Məhsulun maya dəyəri: tərkibi və növləri
24. Maya dəyərinin kalkulyasiya prinsipləri
25. Kalkulyasiya onun obyektləri və metodları
26. Direkt-kosting sisteminə xərclərin və nəticələrin əks etdirilməsi
27. İstehsal maya dəyəri və onun formalaşması
28. Tam maya dəyəri və onun formalaşması
29. Məhsulun maya dəyərinin tərkibində birbaşa məsrəflərin uçotu
30. Məhsulun maya dəyərinin tərkibində dolayı məsrəflərin uçotu
31. Satışla bağlı xərclər və onların uçotu
32. Normativ və faktiki maya dəyərinin ümumi xarakteristikası
33. Normativlərin növləri və təyin olunması
34. Xərclərin uçotunun normativ metodu və normativ maya dəyərinin kalkulyasiyası
35. Normativ kalkulyasiyanın üstün və çatışmayan cəhətləri
36. Faktiki xərclərin uçotu və faktiki maya dəyərinin kalkulyasiyası
37. İdarəetmə qərarlarının mahiyyəti və təsnifatı
38. Qərarların hazırlanması və qəbul edilməsi prosesi
39. Qərarların hazırlanması metodları
40. Yeni məhsulun istehsalı üzrə qərarların qəbulu
41. İdarəetmə uçotunda planlaşdırma nəzarət vasitəsi kimi

42. Maliyyə büdcənin tərtibi və məsuliyyət mərkəzləri üzərində nəzarət
43. Məsuliyyət mərkəzləri üzrə hesabatların mahiyyəti
44. Məsuliyyət mərkəzləri üzrə istehsal xərclərinin hesabatı
45. Transfert qiymətlər və onların mahiyyəti
46. Transfert qiymətlərin forma və növləri
47. Müəssisədə idarəetmə uçotunun təşkilinin ümumi əsasları
48. Məsuliyyət mərkəzləri üzrə uçotun təşkili
49. Zərərsizlik səviyyəsinin təhlili
50. Relevant xərclər və fayda qərarların qəbulu

Sillabus "Maliyyə idarəetməsi və audit" kafedrasının 12 sentyabr 2025-ci il (01 sayılı protokol) tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur.

Kafedra müdiri:

dos. Əlixan Bədəlov

Fənn müəllimi:

b/m. Səriyyə Tağızadə

Dərsin Açıq dos. 6 Təhlil